

Öğretmenlerin Performanslarının Değerlendirilmesine Yönelik Öğrenci ve Veli Memnuniyet Ölçeklerinin Geliştirilmesi*

Developing Student and Parent Satisfaction Scales for the Evaluation of Teacher Performance

ÖZET

Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin performanslarına yönelik bilgi toplamak amacıyla öğrenci ve veli memnuniyetlerini belirlemek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırma iki farklı çalışma grubu ile gerçekleştirilmiştir. Bunlardan birincisi Öğrenci Memnuniyet Ölçeği (ÖMÖ) için diğeri ise Veli Memnuniyet Ölçeği (VMÖ)'nin geliştirilmesi için olmaktadır. Öğrenci Memnuniyet Ölçeği geliştirilme sürecinin çalışma grubunu 423 ilkökul öğrencisi oluşturmaktadır. Veli Memnuniyet Ölçeği geliştirilmesi sürecinin çalışma grubunu 824 veli oluşturmaktadır. Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen AFA sonuçları ölçeğin iki boyutlu bir yapı olduğunu ortaya koymuştur. AFA'nın ortaya çıkardığı model DFA ile sınanmış ve uyum değerleri yeterli ve kabul edilebilir düzeyde çıkmıştır. Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin Etkileşim ve Bireysel Destek adlı iki boyutu vardır. ÖMÖ ile ilgili tüm değerlere bakılarak ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu söylenebilir. Araştırma kapsamında velilerin öğretmenden memnuniyeti ölçmek için Veli Memnuniyet Ölçeği geliştirilmiştir. Veli Memnuniyet Ölçeği, yapı geçerliliği için gerçekleştirilen AFA'nın ortaya çıkardığı Öğretimsel Memnuniyet ve Etkileşimsel Memnuniyet boyutları DFA ile test edilmiş ve uyum değerleri kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Veli Memnuniyet Ölçeğinin, güvenilirliğine ilişkin sonuçların iç tutarlılık katsayıları çok iyi ve mükemmel düzeydedir. Araştırmada geliştirilen geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış olan Öğrenci Memnuniyet Ölçeği ve Veli Memnuniyet Ölçeği alan ile ilgili yapılacak çalışmalarda kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci Memnuniyet Ölçeği, Veli Memnuniyet Ölçeği, Performans Değerlendirme, Sınıf Öğretmeni, Performans

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop and validate a reliable measurement tool to determine student and parent satisfaction to collect data about the performance of classroom teachers. The study was carried out with two different study groups. The first one is for the Student Satisfaction Scale (SSS) and the other is for the development of the Parent Satisfaction Scale (PSS). The study group of the Student Satisfaction Scale development process consists of 423 primary school students. The study group of the Parent Satisfaction Scale development process consists of 824 parents. The results of the EFA revealed that the scale is two-dimensional. The model indicated by EFA was tested with CFA and the fit values were sufficient and acceptable. The Student Satisfaction Scale has two dimensions, namely "interaction" and "individual support". Considering all the values related to SSS, the scale is reliable and valid. Within the scope of the study, the Parent Satisfaction Scale was developed to measure the parents' satisfaction with the teacher. The Parent Satisfaction Scale, "instructional satisfaction, and "interactional satisfaction" dimensions revealed by the EFA conducted for construct validity were tested with CFA and the fit values were found to be acceptable. The internal consistency coefficients of the results regarding the reliability of the Parent Satisfaction Scale are very good and excellent. The validity and reliability of the Student Satisfaction Scale and Parent Satisfaction Scale developed in the study can be used as data collection tools in scientific studies and in the evaluation of teachers' performances.

Keywords: Student Satisfaction Scale, Parent Satisfaction Scale, Performance Evaluation, Classroom Teacher, Performance

GİRİŞ

Öğretmenlerin performans değerlendirilmesi, diğer mesleklerinkinden farklıdır. Çünkü öğretmen performans değerlendirilmesi, geriye dönüşü olmayan bir süreçtir. Bu durum öğretmen performans değerlendirilmesini kendine özgü bir hale getirmektedir. Çünkü birçok meslek grubunun performansı değerlendirilirken müşteri sayısına veya üretim sonuçlarına bakılıp ve buna göre değerlendirilirken öğretmenler her yıl değişen öğrenci

Rüştü Yıldırım¹
Ercan Yılmaz²

How to Cite This Article
Yıldırım, R. & Yılmaz, E.
(2023). "Öğretmenlerin Performanslarının Değerlendirilmesine Yönelik Öğrenci ve Veli Memnuniyet Ölçeklerinin Geliştirilmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(73): 3849-3865. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.70587>

Arrival: 11 April 2023
Published: 31 July 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

*Bu çalışma Prof. Dr. Ercan YILMAZ'ın danışmanlığında Rüştü Yıldırım tarafından hazırlanan 'Öğretmen Performansının Değerlendirilmesine İlişkin Bir Model Önerisi' isimli doktora tezinden üretilmiştir.

¹ Dr. Milli Eğitim Bakanlığı, Konya, Türkiye

² Prof. Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, Konya, Türkiye

grubuyla diğer değişkenleriyle ile bu durumu gerçekleştirmesi zordur (Peterson, 2004). Sezgin vd., (2017) çalışmada Türkiye’de öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yardımcı olabilecek bir performans değerlendirme sisteminin sahip olunması ve bu süreçte bilgi toplamaya yönelik veri kaynaklarının artırılması gerekliliği dile getirmiştir. Bu veri kaynaklarından gelen bilgilerin güvenilir ve geçerli olması gerekir. Öğretmenin performansı ile başvurulabilecek bilgi kaynakları; öğrenci görüşleri, yönetici görüşleri, denetmenin değerlendirmesi, zümre değerlendirmesi, komisyon değerlendirme, okul dışındaki uzmanlar tarafından yapılan değerlendirmedir (Nolan ve Hoover, 2011). 2017 yılında 12 ilde “Öğretmen Performans Değerlendirme ve Aday Öğretmenlik İş ve İşlemleri Yönetmeliği” taslağı ile pilot uygulama yapılmıştır. Bu yönetmelikte, performans değerlendirmede veri kaynağı olanlar; okul yöneticisi, zümre öğretmenler, öğretmenin zümresi dışındaki diğer öğretmenler, kendisi (öz değerlendirme), veli ve öğrencilerdir (Karabatak ve Şengür, 2020). Öğretmen performans değerlendirmesinde en yaygın kullanılan yaklaşımlar; denetçi/müdür değerlendirmesi, öğrenci görüşleri ve öğretmen portfolyo dosyalarıdır (Nazia ve Muhd, 2018, Peterson, vd, 2003). Bu açıklamalardan anlaşılacağı gibi veli ve öğrenci görüşlerine dayalı bir şekilde öğretmenlerin performansı hakkında bilgi toplanabilir. Ama bu kaynaklara göre toplanan verilerin subjektif olma ihtimali yüksektir. Altun ve Memişoğlu (2008), tarafından gerçekleştirilen araştırmaya katılan okul yöneticiler ve öğretmenler, kendilerinin veliler ve öğrenciler tarafından değerlendirmesinin dezavantajlı bir durumu ortaya çıkartabileceği görüşünü belirtmişlerdir. Tüm bu sebeplerden öğretmenlerin performansı için öğrenci ve veli görüşleri toplamaya yönelik geçerli ve güvenilir bilgiler toplamak sorunsal bir durum haline gelebilir. Araştırmada bu sorunsal duruma yönelik öğretmenlerin performans değerlendirme sürecinde öğrenci ve veli görüşleri almak için güvenilir ve geçerli veri toplam araçları geliştirmeyi amaçlamaktadır.

LİTERATÜR TARAMASI

Alinyazında araştırmanın iki temel değişkeni olan öğretmen performansına yönelik veri kaynağı olabilecek öğrenci değerlendirmesi ve veli değerlendirmesi kavramları açıklanacaktır.

Öğrenci Değerlendirmesi

Öğrenci değerlendirme, sınıftaki öğretmenlerin performans yeterliliğini ölçmek için en sık kullanılan yöntemlerden birisidir. Öğrenciler, öğretmenler tarafından verilen hizmetlerin doğrudan tüketicisi oldukları için onların görüşleriyle öğretmenin performansı hakkında bilgi toplamak başvurulması gereken önemli bir yaklaşımdır (Nazia ve Muhd, 2018). Öğrencilerin değerlendirilmesi nitelikli ölçme araçlarıyla gerçekleştirilebilirse gerçekçi bilgiler verebilir. Bazı çalışmalarda öğrenci değerlendirmelerinin tutarsızlıklar içerdiği tespit edilmiştir (Hanif ve Pervaz, 2004). Öğrencilerin not vermede adil veya makul görünen veya daha basit sınıf ödevleri veren öğretmenleri yüksek derecelendirme olasılığı vardır. Bir öğrencinin öğretmen değerlendirmesine karşı fikirleri öğretmenin öğrencilere yönelik politikalarından etkilenebilir. Bu nedenler dolayı öğrenci değerlendirmelerinin adil olmalarıyla ilgili kuşkular vardır (Wright, 2006).

Tüm bunlara rağmen öğrenci değerlendirme önemlidir. Çünkü, öğrenciler, ders içeriğinin, öğretim yönteminin, ders kitaplarının, ödevlerin ve öğrenci ilgisinin kalitesini, etkililiğini ve memnuniyetini en mantıklı değerlendiricilerdir. Öğrenciler ve öğretmenleri arasındaki iletişim, öğretim seviyesini yükseltebilir. Bu iletişimin niteliği hakkında öğrencilerden bilgi alınabilir. Öğretmenlerin öğrencileri motive etmeleri önemlidir. Bu öğrencilerin öğrenme istekleri açısından önemlidir. Bu sebepten dolayı öğretmenlerin öğrencilerini motive etmelerine yönelik davranışlarıyla ilgili öğrencilerden bilgi alınabilir (Coburn, 1984).

Öğrenci memnuniyeti basit ancak karmaşık bir olgudur (Elliott ve Shin, 2002). Öğrenci memnuniyeti, bir öğrencinin eğitimle etkinlikler ve deneyimler hakkındaki öznel değerlendirmesidir (Oliver ve DeSarbo, 1989) Öğrenci memnuniyeti, sınıf ortamının öğrenci tercihleriyle eşleştirmesi sonucunda ortaya çıkan duygu durumudur (Fraser, 1994). İlkokullarda öğrenciler, öğretmenlerini değerlendirirken ve öğretmenlerin performanslarını yönelik memnuniyetlerini etkileyen değişkenler, öğretmenlerin öğrenci empati kurabilmesi, fedakarlık, iletişimde açıklık, objektif değerlendirme ve mesleki bağlılıktır (Ülker, 2013).

Veli Değerlendirmesi

Veli, okuldaki öğrencinin yasal bir şekilde sorumluluğunu üstlenmiş, onun okula devamından ve okuldaki davranışlarından ilk olarak muhatap alınacak kişidir (Yılmaz ve Öznacar, 2016). Öğrenci velileri, öğrencilerinin başarıları hakkında daha çok kendilerinin bilgilendirilmesini, öğretmenler tarafından kendilerinin okulda ve sınıfta güler yüzle karşılanmalarını ve öğretmenlerin kendilerini çocuklarının başarılı olabilmesi için onlara nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda bilgilendirilmelerini ister (Davis, 1991). Veliler çocuklarını okula; olumlu, sosyal ve kişisel davranış kazanmaları, üretken bir vatandaş olmaları, kendi tarihlerini, geleneklerini ve demokratik toplumun değerlerini öğrenmelerini istedikleri için göndermektedirler (DeRoche ve Williams, 1998). Günümüzde eğitim kurumları, velilerin okullardan beklentilerinin neler

olduğunu, bu beklentilerinin ne kadarlık bir kısmını karşılayabileceklerini bilmek ve velilerin memnun olmadığı noktaları belirleyip memnuniyeti arttırmak için çalışmalar yapmak zorundadırlar (Yeten, 2012). Yapılan çalışmalarda ebeveyn beklentisinin, çocuğun sonraki eğitim dönemleri için arzularını ve beklentilerini güçlü bir biçimde etkilediğini ve bu konuda bir moderatör olduğu belirlenmiştir (Databank, 2012). Tüm bu sebeplerden dolayı veli okul işbirliği asla ihmal edilmemelidir. Velilerle kurulacak olumlu ilişkilerle veli eğitim sürecinin bir parçası haline getirilmelidir. Onların istek ve arzuları anlaşılmalı, motivasyonları çocuklarının daha iyi bir eğitim alması için kullanılmalıdır

Veli memnuniyeti, velilerin çocuklarının okulda her türlü risklerden ve tehditlerden uzak güvenli bir ortamda olmaları, kaliteli bir eğitim almaları, sevildiklerini ve başarılı olmalarını ortam sağlandıkları ile ilgili beklentilerinin karşılanması ile oluşan duygu durumuna denir. Veli memnuniyeti, onların öğretmenlerden beklentileri ve arzuladıkları öğretmen davranışları ile karşı karşıya geldikleri öğretmen tutum ve davranışları arasındaki farka yönelik tepkileridir (Kunanusorn ve Puttawong, 2015). Veli memnuniyeti, sınıfta uygulanan öğretim programına, öğretmenin sunduğu öğretimin etkililiğine, sınıfta disipline ve öğrencilerin sınıftaki güvenliğine yönelik düşünceleriyle oluşur (Goldring ve Rowley, 2006). Veli memnuniyeti, aynı zamanda okul ve öğretmen performans göstergelerinden birisidir (Charbonneau ve Van Ryzin, 2015). Bunun yanında veli memnuniyeti artıkça veliler okul aktivitelerini desteklemeye, gönüllü yardıma, çocuklarının ev ödevlerine yardım etmeye ve okulda karar alma sürecine katılmaya hazır olurlar (Howell 2004; Maile 2004 ve Vincent 1996). Veliler; destekleyiciler, bağımsızlar, katılımcılar ve tüketiciler olmak üzere dört türe ayrılmaktadır. Destekleyiciler; öğretmenleri öğrencilerin eğitiminden sorumlu profesyoneller olarak görür, onların yaklaşım ve yöntemlerini onaylarlar, eğitim çalışmalarına kaynak oluşturmaya çalışır. Bağımsız veliler, okulla ve öğretmenle çok az iletişim halindedir. Katılımcı veliler, çocuklarının eğitiminin yanı sıra okul yönetiminde yer alırlar. Endişelerini dile getirmek ve kaliteli eğitim için öğretmenle ve okulla işbirliği halinde bulunur, yasal süreçleri sürece kakılmaya çalışır. Tüketici veliler, öğretmenlerin ve okulun hesap verebilirliğini vurgular. Eğitimden beklentisi çok yüksektir. Veli olarak yasal haklarını ve sorumluluklarını çok iyi bilirler. Okulun ve öğretmenin kalitesini gösteren performans ölçütleri hakkında bilgi sahibidirler (Vincent 1996).

Okulun sunmaya çalıştığı eğitim hizmetinden memnuniyetin önemli etkileyicilerinden birisi velilerin öğretmenlerinden memnuniyetleridir (Kurth vd., 2020). Okulda öğretmenlerin performansları ile velilerin okuldan memnuniyet ve bağlılıkları arasında ilişki vardır (Tehseen ve Hadi, 2015). Veliler, öğretmenin veli ile olan iletişiminden doğrudan, öğrenci ile olan ilişkileri bakımından dolaylı yoldan öğretmeni gözlemleyebilirler (Döngel, 2006). Bu kişilerin öğretmenlerin öğrencilerine verdiği eğitim hizmeti hakkında bilgileri ve gözlemleri olabilir. Veli algıları, okul öğretmenlerinin değerlendirilmesinde özel bir rol oynar. Veliler, öğretmen başarısında önemli paydaşlardır, bazı durumlarda öğretmenlerin çalışmalarında ortaktırlar, veliler öğrencilerin öğrenimi hakkında benzersiz kişisel bilgileri vardır ve veliler sınıf ve çocuk gelişimi hakkında bilgilendirmek için öğretmenin görevleri hakkında rapor verebilirler (Peterson, vd, 2003). Peterson (1984, 1987), velilerin öğretmenlerin performans değerlendirilmesine paydaş statüsü nedeniyle dahil edilecek memnuniyet anketi kullanılmasını tavsiye etmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin performansı değerlendirirken başvurulacak başka bir kaynak, öğrenci velileri olabilir.

YÖNTEM

Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin performanslarına yönelik bilgi toplamak amacıyla öğrenci ve veli memnuniyetlerini belirlemek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek amaçlanmıştır. Öğrenci ve Veli Memnuniyet Ölçeklerinin taslak halinin hazırlanmasında madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşlerinin alınması, pilot uygulama, geçerlik ve güvenilirlik belirleme gibi ölçek geliştirme aşamaları izlenmiştir (Şeker ve Gençdoğan, 2014; Tavşancıl, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırma iki farklı çalışma grubu ile gerçekleştirilmiştir. Bunlardan birincisi öğrenci memnuniyet ölçeği için diğeri ise veli memnuniyet ölçeklerinin geliştirilmesi için olandır. Araştırmada örneklem büyüklüğünü belirlerken en az olması gereken kişi Bryman & Cramer (2001) tarafından önerilen ölçekteki madde sayısının beş katı olma kriteri dikkate alınmıştır.

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği geliştirilme sürecinin çalışma grubunu 423 ilkökul öğrencisi oluşturmaktadır. Bu örneklem kümeleme örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Küme birimi olarak ilkökul sınıfları olarak kabul edilmiştir.

Tablo 1: Öğrenci Memnuniyet Ölçeğinin Geliştirilmesine Yönelik Çalışma Grubuna Ait Bilgiler

Grup	Grup türü	n
Cinsiyet	Kız	210
	Erkek	213
Sınıf	2	110
	3	144
	4	169
Toplam		423

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği geliştirilme sürecinin çalışma grubundaki öğrencilerin 210 kişi kız, 213 kişisi erkektir. Çalışma grubundaki öğrencilerin 110 kişisi ikinci sınıfta, 144 kişisi üçüncü sınıfta ve 169 kişisi dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Birinci sınıflar okuma beceresi yeterince gelişmediği varsayılarak çalışma grubuna dahil edilmemiştir.

Veli Memnuniyet Ölçeği

Veli Memnuniyet Ölçeği geliştirilmesi sürecinin çalışma grubunu 824 veli oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken kümeleme örnekleme yönetimi kullanılmıştır. Küme birimi olarak sınıf velileri olarak kabul edilmiştir.

Tablo 2: Veli Memnuniyet Ölçeğinin Geliştirilmesine Yönelik Çalışma Grubuna Ait Bilgiler

Grup	Grup türü	n
Cinsiyet	Kadın	717
	Erkek	213
Sınıf	1	207
	2	212
	3	196
	4	209
Toplam		824

Veli Memnuniyet Ölçeği geliştirilmesi sürecindeki çalışma grubundaki velilerin 717'si kadın, 213'ü erkektir. Velilerin 207 kişisi birinci sınıf öğrencilerinin velileri, 212 kişisi ikinci sınıf öğrencilerinin velileri, 196 kişisi üçüncü sınıf öğrencilerinin velileri ve 209 kişisi dördüncü sınıf velisidir.

Veri Toplama Araçları

Geliştirilen ölçeklerin ölçüt geçerliliği Sarı (2008) tarafından geliştirilen Öğrenci Memnuniyet Anketi ve Veli Memnuniyet Anketi kullanılmıştır.

Öğrenci Memnuniyet Anketi

Öğrenci Memnuniyet Anketi, ilköğretim öğrencilerinin okuldan memnuniyetleri belirlemek amacıyla Sarı (2008) tarafından geliştirilmiştir. Öğrenci Memnuniyet Anketi, 32 madden oluşmaktadır. Öğrenci Memnuniyet Anketi, likert tipi dereceli bir şekilde (Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum) cevaplandırılmaktadır.

Veli Memnuniyet Anketi

Veli Memnuniyet Anketi, İlköğretim velilerinin veli memnuniyetlerini belirlemek amacıyla Sarı (2008) tarafından geliştirilmiştir. Veli Memnuniyet Anketi, 30 maddeden oluşmaktadır. Veli Memnuniyet Anketi, likert tipi dereceli bir şekilde (Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum) cevaplandırılmaktadır.

BULGULAR

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin (ÖMÖ) Geliştirilmesi

Araştırma kapsamında gerek çoklu durum çalışması gerekse doküman analizi sonuçlarına göre öğrencilerin görüşleri, öğretmen performansı hakkında bilgi verebilir. Araştırmada ilköğretim öğrencilerinden öğretmenlerin performansları hakkında bilgi alabilmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı tasarlanmaya çalışılmıştır.

Taslak Ölçeğin Geliştirilmesi:

Öğrencilerin öğretmenlerden memnuniyetini ölçmek amacıyla geliştirilmeye çalışılan Öğrenci Memnuniyet Ölçeği için ilk önce madde havuzu oluşturulmuştur. Taslak maddelerinin oluşturulmasında alanyazı ve araştırma sonuçları incelenmiştir (Ağaoğlu, 2003; Aydın, 2017; Balıkcı vd., 2019; Bragg, Walsh ve Heyeres, 2021; Başar, 2014; Bear, 2015; Brophy, 2006; Çalık, 2009; Celep, 2002; Dee, James ve Wyckoff, 2021; Erden, 2005; Gold, Pfirrmann ve Holodyski, 2021; Jordan, 2009; Kaplan, 2010; Kaplan ve Norton, 2001;

Lohmann, Randolph ve Oh, 2021; Luecke, 2015; Nussbaum, 1992; Özyürek, 2013; Sancar, Atal ve Deryakulu, 2021; Sims ve Fletcher-Wood, 2021; Stronge, 2018; Tan, 2007)

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin taslak formuna son hâli verilmeden önce taslak form uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Görüşlerine başvurulmuş uzmanlar (7 alanında uzman) taslak formdaki anket maddelere ilişkin içerik, yapı, uygulanabilirlik ve anlam açılarından incelemiş; katkılarını anketle iletmışlerdir. Gönderilen anket formu ile uzmanlar geliştirilen ölçeğin yapısıyla ilgili görüşlerini belirli kriterlere (1= Uygun olmayan madde, 2= Zorunlu Madde, 3= Geliştirilmesi gereken madde, 4= uygun madde) göre ifade etmişler. Uzman görüşlerindeki uyum durumu Kendall Uyuşum Katsayısı analizi ile incelenmiştir (Kendall's $W = ,187$ $p = ,318$). Bu sonuçlara göre uzman görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmıştır. Uzmanlardan gelen katkılarla taslak form revize edilmiştir. Öğrenci Memnuniyet Anketi taslak formunu; dil, anlatım ve ifade açısından iki dil bilim uzmanı inceleyerek öneriler sunmuştur. Dil bilim uzmanlarının katkılarıyla maddelerde yazım, biçim, dil ve anlatım bakımından değişiklik ve düzeltmeler yapılmıştır. Dil bilim ve alan uzmanlarının katkılarıyla 10 madde olarak hazırlanan öğrenci memnuniyet ölçeğinin taslağı gerekli düzenlemelerle 9 maddeye düşürülmüştür.

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin (ÖMÖ) taslak formu ölçme değerlendirme uzmanları tarafından değerlendirilmiş ve katılımcıların cevaplandırma seçenekleri belirlenmiştir. Taslak anket maddelerinin üç dereceli likert tipinde “Evet (3 puan)”, “Ara sıra (2 puan)”, “Hayır (1 puan)” cevaplandırılmasına karar verilmiştir. Öğrenci Memnuniyet Ölçeği, 34 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulamada öğrencilerin anlamadıkları maddeleri işaretlemeleri istenmiştir. Taslak ölçeğin uygulanmasının hemen ardından öğrencilerden taslak ölçeğin her bir maddesinin anlaşılabilirliği ile ilgili görüşleri alınmıştır. Bu uygulamanın sonunda uygulamada yaşanan sorunlar giderilmiş, öğrencilerin görüşleri doğrultusunda ölçekte bazı maddelerde düzenlemeler yapılmıştır. Taslak ölçeği en son dil bilim uzmanları; dil, anlatım ve ifade açısından incelemiş ve Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin taslağı son şekline getirilmiştir.

Son hâli verilen taslak ölçek, 423 öğrenciye uygulanmıştır. Anketin katılımcılar tarafından 5-6 dakikada cevaplandırılabilirdiği gözlenmiştir. Uygulama sürecinde öğrencilere anketin nasıl uygulanacağı hakkında bilgiler verilmiş ve öğrenciler tarafından anlaşılmayan hususlar hakkında açıklamalar yapılmıştır.

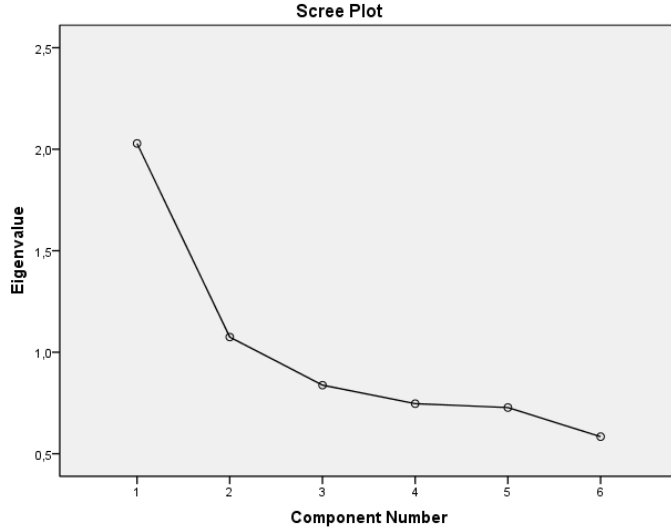
Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin Yapı Geçerliği

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin (ÖMÖ) açımlayıcı faktör analizi (AFA): ÖMÖ'nün geliştirilmesi sürecinde toplanan verilerin faktör analizine uygunluğuna Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısına, Bartlett küresellik testi sonucuna ve veri matrisinin köşegen değerlerine bakılarak karar verilmiştir. ÖMÖ'nün taslak formu ile toplanan verilerin KMO katsayısı 0.788 olarak hesaplanmıştır. Bunun yanı sıra Bartlett testi Ki-kare değeri istatistiksel olarak anlamlı ($X^2 = 228,376$; $p < 0.01$) çıkmıştır. Anti-ımağ matrisindeki köşegen değerlerinin tamamı 0.50'den büyüktür. Bu sonuçlar doğrultusunda ÖMÖ için toplanan verilerin faktör analizi için uygunluğuna karar verilmiştir. Bu karara, KMO katsayısının 0.60 üzerinde olması, Bartlett testi sonuçlarının anlamlı çıkmasının yeterli olacağı, anti-ımağ matrisinin esas köşegen elemanlarının 0.50 değerinden büyük olması görüşleriyle varılmıştır. (Büyüköztürk, 2015; Pett, Lackey ve Sullivan, 2003)

ÖMÖ'nün Açımlayıcı Faktör Analizlerinde (AFA) faktör yüklerinin hesaplanmasında temel bileşenler analizi (Principal Component) metodu, döndürme tekniği olarak varimax kullanılmıştır. Çünkü Varimax yöntemi, az değişkenle faktör varyanslarının maksimum olacak şekilde döndürme yaparak basit anlamlı faktörleri ortaya çıkarır (Tavşancıl, 2005).

AFA analizi sürecinde öz değerlerinin 1'den büyük olması ve maddelerin bir faktörde yer alabilmesi için faktör yüklerinin en az 0.40 olması durumu gözetilmiştir. Çünkü Büyüköztürk (2015)'e göre, öz değeri 1'den büyük olan faktörler önemli faktörlerdir. Bir maddenin bir faktör altında toplanabilmesi için faktör yükünün en az 0.45 olması iyi bir ölçüdür. Gerekli durumlarda bu değer 0.30'a kadar indirilebilir.

ÖMÖ'nün AFA sonucunda Yamaç Birikinti Grafiği (Şekil 1) incelendiğinde bileşen sayısı ekseninde kırılma noktasının iki olduğu görülmektedir. Bu nedenle faktör sayısına iki olarak karar verilmiştir.

Şekil 1: Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin yamaç birikinti grafiği

Bu araştırmada 1'den büyük öz değerlere sahip faktörler ve kuramsal temeller de göz önüne alındığında iki faktörlü bir yapının olabileceği kabul edilmiştir. Dokuz maddeden faktör yükü 0.30'un altında olan ya da birden fazla faktöre yüklenen binişik iki (m7, m3, ve m4,) sırasıyla analizden çıkarılmıştır. AFA, her madde çıkarımında tekrar gerçekleştirilmiştir. Sonuçta iki alt faktörlü ve açıklanan toplam varyans oranı %51,727 olan yapı elde edilmiştir. AFA sonucu elde edilen faktörler ve maddelerin faktör yükleri Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3: Öğrenci Memnuniyet Anketi'nin Döndürülmüş Bileşenler Matrisi (Varimax)

Maddeler	Bileşenler	
	1	2
S6	,742	
S4	,691	
S3	,638	
S1	,471	
S5		,815
S2		,737

Açıklanan Varyans Toplam: % 51,727, Faktör 1: %33,809 ve , Faktör 2: %17,917.

Tablo 3 incelendiğinde Açıklayıcı Faktör Analizi'ne göre faktör yükleri .471 ile .815 arasında değişmektedir. Faktör yükleri, kabul edilen .40'ın üstündedir. Maddelerin faktör yükü değerlerine göre, maddelerin istenen yapıyı uygun bir şekilde ölçtüğü kabul edilmiştir. Faktör altında kümelenen maddeler, madde içeriklerine göre adlandırılmıştır. Birinci boyutta dört maddeden (m1, m3, m14 ve m6) oluşan birinci faktör "Etkileşim", iki maddeden (m2 ve m5) oluşan ikinci faktör "Bireysel destek" olarak adlandırılmıştır.

ÖMÖ'nün alt boyutlarıyla anketin tamamının aynı yapıyı ölçtüğüne kanıt oluşturmak için, alt boyutları arasındaki ve alt boyutlarla anketin toplam puanları arasındaki ilişkisine bakılmıştır.

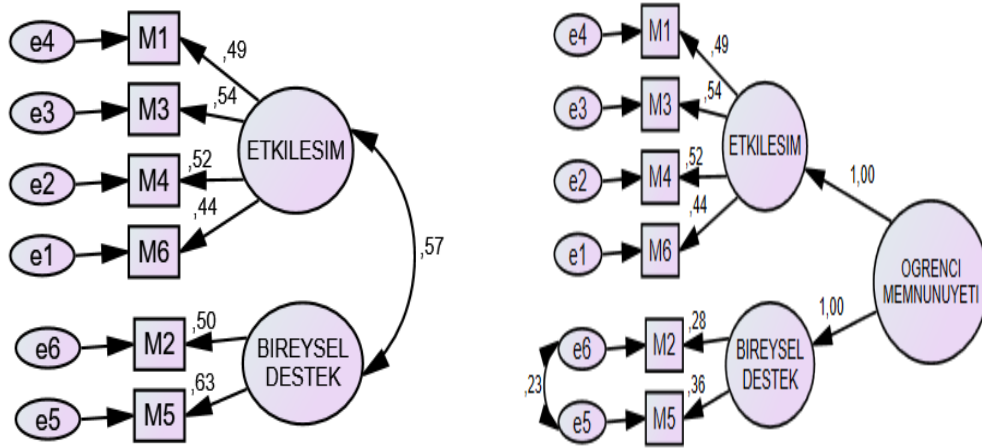
Tablo 4: Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin Faktörleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları

		Bireysel Destek	ÖMÖ Toplam Puan
Etkileşim	r	.315**	.918
Bireysel Destek	r		.987

** : p<.01

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin "Etkileşim" ve "Bireysel Destek" alt boyutları arasındaki korelasyon .315, Etkileşim ile ÖMÖ'nün toplam puanı arasında korelasyon katsayısı .918 ve Bireysel Destek ile ÖMÖ'nün toplam puanı arasında korelasyon katsayısı .987 bulunmuştur. Bu ilişkilerin tümü istatistiksel olarak anlamlıdır.

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin doğrulayıcı faktör analizi (DFA): Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ölçek geliştirme çalışmalarında AFA ile kullanılmaktadır. DFA ile elde edilen veriler ile mevcut teorik yapının ne ölçüde örtüştüğü test edilebilmektedir (Schumacker ve Lomax, 2004). AFA sonucu elde edilen 2 faktörlü 6 madde içeren "Öğrenci Memnuniyet Ölçeği" doğrulayıcı faktör analizine tabi tutulmuştur. ÖMÖ'nün geçerlik çalışması için yapılan DFA'dan elde edilen diyagram Şekil 4.8.de verilmiştir.

Şekil 2: Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin Birinci ve İkinci Düzey DFA Sonuçları: Standartlaştırılmış Yol Diyagramları

ÖMÖ'nün Şekil 2'deki birinci ve ikinci düzey DFA ile ilgili yol diyagramları incelendiğinde maddelerin standardize yol katsayıları; .44 ile .63 arasında değişmektedir. Bu sonuçlara göre maddeler ilgili faktörleri iyi bir şekilde temsil etmektedir. Bu modele ilişkin uyum indeks değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin DFA Sonuçlarının Uyum İndeksi Değerleri ve Karşılaştırılması

Model	χ^2/sd	GFI	CFI	IFI	AGFI	NNFI	RMSEA
1. Düzey	19,330/8=2,455	.985	.945	.947	.960	.941	.059
2. Düzey	19,830/8=2,479	.945	.945	.947	.945	.914	.059
Uyum Yorumu*	Yeterli Uyum	İyi Uyum	İyi Uyum	İyi Uyum	İyi Uyum	İyi Uyum	Yeterli Uyum

Kaynak: * (Müller vd., 2003); Schumacker ve Lomax, 2004)

ÖMÖ'nün DFA sonucunda 2 faktörlü olarak elde edilen ölçeğin uyum indekslerinin genellikle iyi değerler aldığı görülmektedir. Ki kare değerinin serbestlik derecesine oranı, ($\chi^2/sd=2,455$) şeklinde çıkmıştır. GFI (Goodness of Fit Index), CFI (Comparative Fit Index), IFI (Incremental Fit Index) ve NNFI (Non-Normed Fit Index) uyum indekslerinin 0.95 değerine yakın, RMSEA değerinin 0.05 ten küçük olması modelin verilerle iyi uyum sağladığının göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu çalışmada elde edilen uyum indeksleri öne sürülen model ve eldeki veriler iyi uyum göstermektedir. Doğrulamalı faktör analizi uygularken çok boyutlu ölçeklerin mutlaka ikinci düzey çok faktörlü modellerinin de test edilmesi gerekmektedir (Meydan ve Şeşen, 2011). ÖMÖ'nün birinci düzey doğrulamalı faktör analizi ile elde edilen Etkileşim ve Bireysel Destek boyutlarının üst boyutta kuramsal olarak ileri sürülen öğrenci memnuniyetini temsil ettiği anlaşılmıştır. Birinci düzey ve ikinci düzey doğrulamalı faktör analizi sonuçlarına bakıldığında ÖMÖ'nün yapı geçerliği sonuçlarına dayanarak toplam öğrenci memnuniyetinde kullanılabilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin Ölçüt Bağımlı Geçerliliği

ÖMÖ'nün ölçüt geçerliği için Sarı (2008) tarafından geliştirilen Öğrenci Memnuniyet Anketi kullanılmıştır. İki veri toplama aracı, 85 kişilik öğrenci grubuna uygulanarak, veri toplama araçlarından elde edilen toplam puanlar arasında korelasyon katsayıları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin Ölçüt Geçerliliği Sonuçları

		Öğrenci Memnuniyet Anketi
Öğrenci Memnuniyet Ölçeği	r	.542**

** : $p < .01$

Öğrencilerin, öğrenci memnuniyet ölçeği ile öğrenci memnuniyet anket puanları arasında pozitif yönlü düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < .05$). Evans (1996), Pearson korelasyon katsayısı r değeri 0.40-0.59 arasında ise orta düzey, 0.20-0.39 arasında ise zayıf ilişki olarak nitelendirilebileceğini belirtmiştir. ÖMÖ'nün ölçüt olarak değerlendirilen ÖMÖ ile Öğrenci Memnuniyet Anketi puanları arasındaki ilişkinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuçları ÖMÖ'nün ölçüt geçerliğinin sağlandığı varsayılabilir.

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin Güvenirliği

ÖMÖ'nün güvenilirlik çalışmaları kapsamında öncelikle ölçek madde analizine alınmış ve madde özellikleri belirlenmiştir. Maddelerin toplam puanlar ile korelasyonları hesaplanmıştır. ÖMÖ'nün alt boyutlarının

güvenirlilik çalışması kapsamında ölçeği oluşturan maddelerin iç tutarlığı Cronbach-Alpha Katsayısı yönetimi ile kestirilmiştir.

Tablo 7’de ölçeğin maddelerinin; madde-toplam puan korelasyon değerleri, faktör yükleri, alt ve üst grup farkı için t değerleri ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı verilmiştir.

Tablo 7: Öğrenci Memnuniyet Ölçeği’nin Ölçek Maddelerine Ait Bazı Güvenirlilik Analizi Değerleri

Boyutlar	Madde No	AFA faktör yükü	Madde-toplam puan korelasyon	Üst ve alt grup farkı için t değeri	Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı
Etkileşim	S1	.471	.474	10,033**	.765
	S3	.638	.483	10,699**	
	S4	.691	.469	8,687**	
	S6	.742	.399	9,825**	
Bireysel Destek	S2	.737	.390	6,126**	.702
	S5	.815**	.419	9,039**	
Öğrenci Memnuniyeti Ölçeği					.782

** : p<.01

ÖMÖ’nün faktör yüklerinin 0,471 üzerinde olduğu, üst ve alt grup madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre, ÖMÖ’nün ölçekten yüksek puan alan bireylerle ölçekten düşük puan alan bireyleri ayırt ettiği söylenebilir.

ÖMÖ’nün maddelerinin madde-toplam puan korelasyonu .390 ile .483 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Yapılan güvenirlilik analizleri sonuçlarına ÖMÖ’nün faktörleri açısından bakıldığında “Etkileşim” alt boyutu için .765; “Bireysel Destek” için .702 değerleri bulunmuştur. ÖMÖ’nün iç tutarlılık katsayısı .782’dir.

Test tekrar test sonuçları: ÖMÖ’nün kararlılığı test-tekrar test yöntemi ile sınanmıştır. ÖMÖ, 56 ilkökul öğrencisine uygulanmış aynı öğrenci grubuna iki hafta sonra tekrar uygulanmıştır. ÖMÖ ile elde edilen bu iki uygulama puanları arasındaki ilişki, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Tekniği test edilmiştir. Gerçekleştirilen bu test sonucunda elde korelasyon katsayısı .727 bulunmuştur (p<.01). Bu korelasyon katsayısı ilişkinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre ÖMÖ, kararlı bir şekilde güvenilir ölçümler yapmaktadır.

Öğrenci Memnuniyet Ölçeği’ne Yönelik Karar

Gerçekleştirilen AFA sonuçları ölçeğin iki boyutlu bir yapı olduğunu ortaya koymuştur. AFA’nın ortaya çıkardığı model DFA ile sınanmış ve uyum değerleri yeterli ve kabul edilebilir düzeyde çıkmıştır. İkinci düzeyde yapılan DFA analizinde ölçeğin alt boyutlarının Öğrenci Memnuniyeti’ni temsil ettiği bulunmuştur. ÖMÖ’nün güvenirliliğine ilişkin sonuçlarda iç tutarlılık katsayılarının iyi düzeyde olduğu bulunmuştur. ÖMÖ ile ilgili tüm değerlere bakılarak ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu söylenebilir.

ÖMÖ, alt boyutlarıyla ayrı ayrı puanlanabilmektedir. ÖMÖ’nün Etkileşim alt boyutundan 4 ile 12 aralığında, Bireysel Destek alt boyutunda 2 ile 6 aralığında puan alınmaktadır. ÖMÖ’nün tamamından 6 ile 18 aralığında puan alınmaktadır. Her bir alt boyutlardan alınan yüksek puan, öğretmenin ilgili alt boyuttaki yeterliliğe yüksek düzeyde sahip olduğunu, düşük puan ise ilgili alt boyuttaki yeterliliğe düşük düzeyde sahip olduğunu göstermektedir. Bu değerlendirme, ölçeğin tamamından alınan puan için de geçerlidir.

Veli Memnuniyeti Ölçeği’nin (VMÖ) Geliştirilmesi

Taslak Ölçeğin Geliştirilmesi:

Öğretmen performans değerlendirme modeli kapsamında geliştirilen Veli Memnuniyet Ölçeği (VMÖ) için öncelikli literatür taramalarına dayalı olarak aday maddeler yazılmıştır. (Ağaoğlu, 2003; Aslanargun, 2007; Aydın, 2017; Balıkcı vd., 2019; Celep, 2002; Çağlayan, 2005; Çalık, 2009; Tonks, Kimmons ve Mason, 2021; Erdoğan ve Demirkasimoğlu, 2010; Friedman, Herman ve Yeh, 1983; Friedman vd., 2006; Gibbons ve Silva, 2011; Gümüşeli, 2004; Granvik Saminathen vd., 2021; Jordan, 2009; Kaplan, 2010; Kaplan ve Norton, 2001; Laftman ve Modin, 2019; Luecke, 2015; Bilgin, 1990;; 2009; Shao, Zhao ve Su, 2022; Skallerud, 2011; Tan, 2007; Tikkanen, 2019; Yeten, 2012; Yılmaz, E. ve Öznacar, 2016). Aday maddeler ile oluşan Veli Memnuniyet Anketi taslak formu için ilgili yedi uzmandan görüş alınmıştır. Uzmanlar, aday maddeler hakkındaki görüşlerini 1= Uygun olmayan madde, 2= Zorunlu Madde, 3= Geliştirilmesi gereken madde, 4= Uygun madde seçeneklerine göre iletmişlerdir. Uzman görüşlerinin arasındaki uyum, Kendall Uyuşum Katsayısı analizi ile sınanmıştır. Gerçekleştirilen analiz sonucunda uzman görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Kendall’s W= ,351 p=,112=). Uzmanlardan alınan görüşlere göre taslak formundaki aday maddeler revizyona tabi tutulmuştur. VMÖ, iki dil bilim uzmanının görüşlerine sunulmuş, onlardan anketi; dil, anlatım ve ifade açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Dil bilim uzmanlarının görüşleri

kapsamında taslak form; yazım, biçim, dil ve anlatım bakımından revize edilmiştir. Bu süreçlerin sonunda gerekli olan düzeltmeler ve aday madde çıkarımlarının sonucunda 32 madde ile taslak ölçeğin son hâli verilmiştir.

Veli Memnuniyet Ölçeği'nin (VMÖ) katılımcılar tarafından cevaplandırılma seçenekleri için ölçme değerlendirme uzmanları tarafından önerilen katılımcıların cevaplandırma seçenekleri belirlenmiştir. Taslak anket maddeleri için 5 dereceli likert tipi kullanılmıştır. Bunlar: "Benim düşüncelerime çok uygun (5 puan)", "Benim düşüncelerime uygun (4 puan)", "Benim düşüncelerime kısmen uygun kısmen değil (3 puan)", "Benim düşüncelerime uygun değil (2 puan)" ve "Benim düşüncelerime hiç uygun değil (1 puan)" seçenekleridir.

VMÖ'nün katılımcılar tarafından cevaplandırılmasını sınamak amacı ile VMÖ 12 veliye uygulanmıştır. Bu uygulama sürecinde velilerden anlamadıkları maddeleri belirtmeleri istenmiştir. Taslak ölçeğin deneme amacı ile velilere uygulanmasından sonra her bir maddenin anlaşılabilirliği ile ilgili görüşleri alınmıştır. Bu görüşler sonucunda bazı maddelerin anlaşılabilirliği için uzman görüşleri ile düzenlemelere gidilmiştir. Taslak ölçek, en son dil bilim uzmanları tarafından tekrar incelenmiş ve taslak ölçeğin en son hâli verilmiştir. Bu uygulamalar sonucunda taslak ölçeğin, 13-14 dakikada cevaplandırılabilirliği tespit edilmiştir

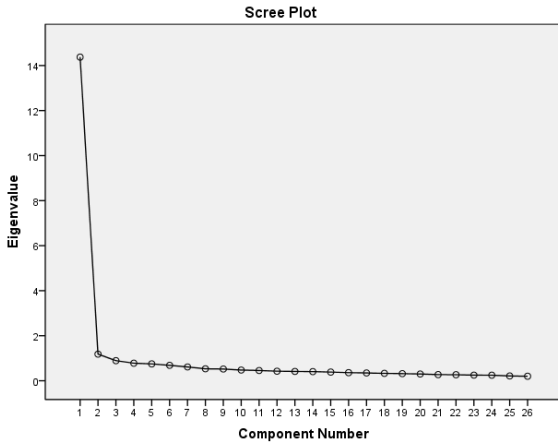
Veli Memnuniyet Ölçeği'nin Yapı Geçerliği

Veli Memnuniyet Ölçeği'nin (VMÖ) Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA):

VMÖ'nün geliştirilmesi amacıyla elde edilen veri setinin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısına, Bartlett küresellik testi sonucuna ve veri matrisinin köşegen değerleri ile sınanmıştır. Gerçekleştirilen analizler sonucunda Elde edilen KMO katsayısı .977 olarak hesaplanmıştır. Bunun yanı sıra Bartlett testi Ki-kare değeri istatistiksel olarak anlamlı ($X^2= 15602,679$; $p<.01$) çıkmıştır. Anti-ımaj matrisindeki köşegen değerlerinin tamamı .50'den büyüktür. Bu sonuçlar doğrultusunda VMÖ için toplanan verilerin faktör analizinin yapılabilineceğine karar verilmiştir.

VMÖ'nün Açıklayıcı Faktör Analizlerinde (AFA) faktör yükleri; temel bileşenler analizi (Principal Component), döndürme tekniği olarak varimax kullanılmıştır. AFA analizi sürecinde öz değerlerinin 1'den büyük olması ve maddelerin bir faktörde yer alabilmesi için faktör yüklerinin en az .40 olması durumu gözetilmiştir. Bir maddenin bir faktör çatısında toplanmasına faktör yükünün en az .45 olmasına bakılarak karar verilmiştir.

VMÖ'nün Yamaç Birikinti Grafiği (Şekil 3) incelendiğinde faktör sayısına iki olarak karar verilmiştir.

Şekil 3: Veli Memnuniyet Ölçeği'nin yamaç birikinti grafiği

VMÖ'nün gerçekleştirilen faktör analizi sonucu ile 1'den büyük öz değerler ve kuramsal temele göre iki faktörlü bir yapısı olduğu varsayılmıştır.

Faktör analizi gerçekleştirilirken faktör yükü .32'nin altında olan ya da birden fazla faktöre yüklenen binişik altı (m7, m8, m9, m10, m12 ve m19) sırasıyla analizden çıkarılmıştır. Sırasıyla çıkarılan maddelerin çıkarımında uzman görüşleri alınmış ve AFA, her madde çıkarımında tekrar gerçekleştirilmiştir. Sonuçta iki alt faktörlü ve açıklanan toplam varyans oranı %59,838 olarak bulunmuştur. AFA sonucu elde edilen faktörler ve maddelerin faktör yükleri Tablo 4.35.te görülmektedir.

Tablo 8: Veli Memnuniyet Ölçeği'nin Faktör Yapısı

Madde	Ortak Varyans	Bileşen-1 Faktör Yüğü	Bileşen	
			1	2
M16	.701	.819	.763	
M22	.680	.815	.757	
M14	.681	.807	.753	
M12	.649	.802	.751	
M23	.678	.801	.729	
M20	.673	.799	.719	
M15	.654	.798	.714	
M24	.650	.798	.710	
M9	.669	.791	.709	
M7	.624	.790	.690	
M19	.633	.783	.687	
M26	.593	.769	.657	
M18	.612	.766	.639	
M13	.589	.756	.639	
M21	.564	.745	.637	
M11	.547	.735	.620	
M6	.644	.728	.615	
M4	.568	.725	.593	
M8	.600	.721		.801
M25	.513	.707		.729
M10	.479	.689		.705
M2	.627	.683		.657
M3	.674	.623		.638
M1	.474	.619		.610
M17	.417	.611		.598
M5	.365	.571		.498
Varyans Kaynağı			B1	B2
Açıklanan Varyans			37,312	22,527
Toplam Varyans			59,838	

Tablo 8'deki VMÖ'nün bileşenlerinin faktör yükleri .498 ile .801 arasındadır. VMÖ'nün bileşenlerine ait faktör yükleri, kabul edilen .40'ın üstündedir. Maddelerin faktör yükü değerlerine göre; maddelerin istenen yapıyı uygun bir şekilde ölçtüğü kabul edilmiştir.

Faktör altında kümelenen maddeler, madde içeriklerine göre adlandırılmıştır. Birinci boyutta 18 maddeden (m22, m28, m20, m18, m26, m29, m21, m30, m14, m11, m25, m32, m24, m19, m27, m17, m6 ve m4) oluşan birinci faktör "Öğretimsel memnuniyet", sekiz maddeden (m13, m31, m15, m2, m3, m1, m23, ve m5) oluşan ikinci faktör "Etkileşimsel memnuniyet" olarak adlandırılmıştır.

VMÖ'nün alt boyutlarıyla anketin tamamının aynı yapıyı ölçtüğüne kanıt oluşturmak için alt boyutları arasındaki ve alt boyutlarla anketin toplam puanları arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

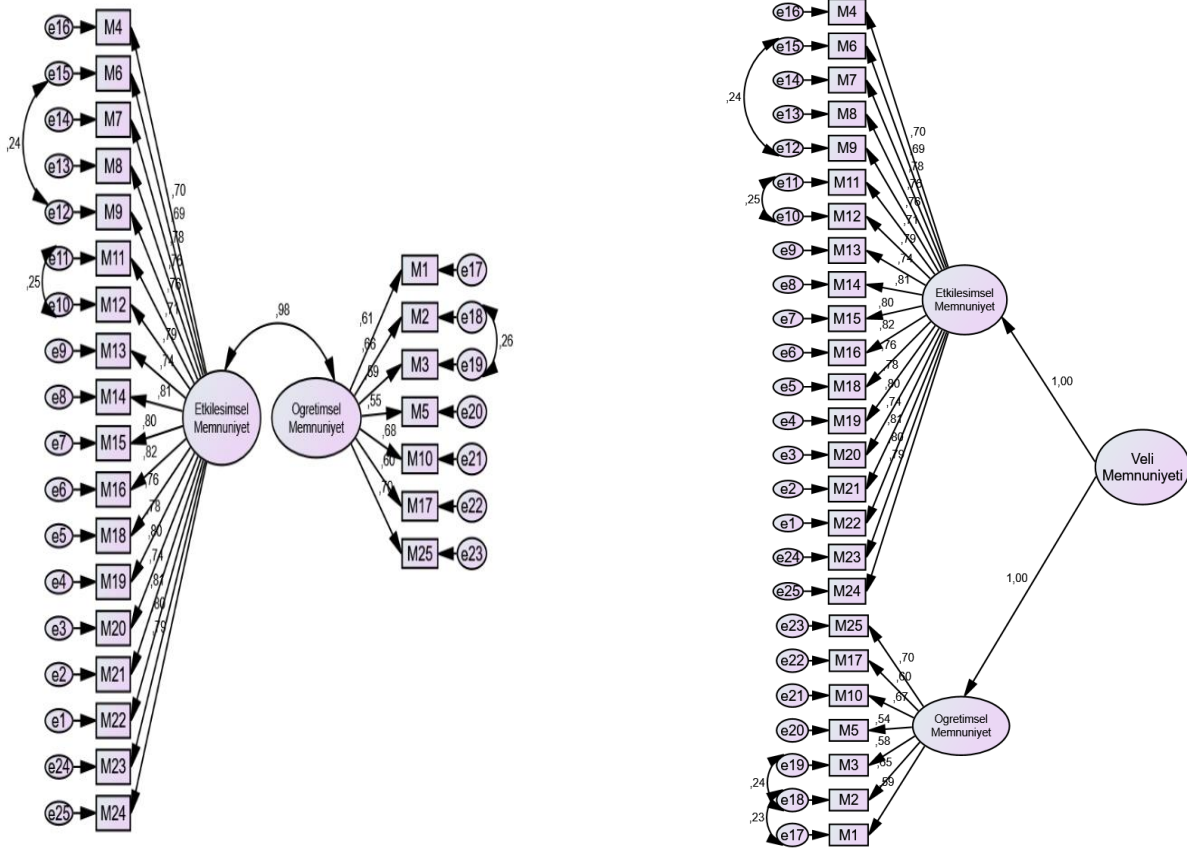
Tablo 9: Veli Memnuniyet Ölçeği'nin Faktörleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları

		Öğretimsel memnuniyet	VMÖ Toplam Puan
Etkileşimsel memnuniyet	r	.879**	.937**
Öğretimsel memnuniyet	r		.990**

** : p<.01

Veli Memnuniyet Ölçeği'nin "Öğretimsel memnuniyet" ve "Etkileşimsel memnuniyet" alt boyutları arasındaki korelasyon .879, Etkileşimsel memnuniyet ile VMÖ'nün toplam puanı arasında korelasyon katsayısı .937 ve Öğretimsel memnuniyet ile VMÖ'nün toplam puanı arasında korelasyon katsayısı .990 bulunmuştur. Bu ilişkilerin tümü istatistiksel olarak anlamlıdır.

Veli Memnuniyet Ölçeği'nin doğrulayıcı faktör analizi (DFA): VMÖ'ye yönelik gerçekleştirilen AFA ile elde edilen iki faktörlü 26 madde içeren "Veli Memnuniyet Ölçeği" doğrulayıcı faktör analizine tabi tutulmuştur. VMÖ'ye yönelik gerçekleştirilen DFA sürecinde bir madde (8. madde) hata varyansı oldukça yüksek ve regresyon ağırlığı çok düşük çıktığından modelden çıkartılmıştır. Bu karar için uzman ve danışman görüşlerinden yararlanılmıştır. Başvurulan görüşe göre, ilgili maddelerin ölçekteki diğer maddelerle benzer yapıyı ölçtüğü ve bu yüzden çıkarılmasının yapıya zarar vermeyeceği anlaşılmıştır. Sekizinci maddenin çıkarılmasından sonra ölçek maddeleri yeniden numaralandırılmıştır. DFA yeniden gerçekleştirilmiştir. Elde edilen uyum indeksleri, kabul edilebilir düzeydedir. Hesaplanan bazı modifikasyon değerlerine bakıldığında (M1-M21; M2-M3; M6-M9 ve M11-M12) hata kovaryansları arasında korelasyon saptanmıştır.

Şekil 4: Veli Memnuniyet Ölçeği'nin Birinci ve İkinci Düzey Dfa Sonuçları: Standartlaştırılmış Yol Diyagramları

VMÖ'nün birinci ve ikinci düzey DFA sonuçlarında maddelerin standardize yol katsayıları; 0.55 ile 0.82 arasındadır. Elde edilen bu değerler, maddelerin ilgili faktörlerini nitelikli şekilde temsil edebilmektedir. VMÖ'ye ilişkin uyum indeks değerleri Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Veli Memnuniyet Ölçeği'nin DFA Sonuçlarının Uyum İndeksi Değerleri ve Karşılaştırılması

Model	χ^2/sd	GFI	CFI	IFI	AGFI	NNFI	RMSEA
1. Düzey	799/271=2,94	.914	.941	.943	.905	.925	.069
2. Düzey	801/271=2,95	.914	.941	.941	.903	.924	.068
Uyum Yorumu*	Yeterli Uyum	Yeterli Uyum	Yeterli Uyum	Yeterli Uyum	Yeterli Uyum	Yeterli Uyum	Yeterli Uyum

Kaynak: *(Doğan, 2015, 2013; Hu ve Bentler, 1999)

VMÖ'nün DFA sonucunda iki faktörlü olarak elde edilen ölçeğin uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu anlaşılmıştır. VMÖ'nün iki modelinin Ki kare değerinin serbestlik derecesine oranı, ($\chi^2/sd=2,94$ ile 2,95 arasında) diğer uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Birinci düzey ve ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına bakıldığında VMÖ'nün yapı geçerliği sonuçlarına dayanarak toplam veli memnuniyetinin kullanılabilir bir ölçme aracı olduğu varsayılabilir.

Veli Memnuniyet Ölçeği'nin Ölçüt Bağlı Geçerliliği

VMÖ'nün ölçüt geçerliği için Sarı (2008) tarafından geliştirilen Veli Memnuniyet Anketi kullanılmıştır. İki veri toplama aracı 92 kişilik veli grubuna uygulanarak, veri toplama araçlarından elde edilen toplam puanlar arasında korelasyon katsayıları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Veli Memnuniyet Ölçeği'nin Ölçüt Geçerliliği Sonuçları

		Veli Memnuniyet Anketi
Veli Memnuniyet Ölçeği	r	.478*

*: $p < .05$

Velilerin, veli memnuniyet ölçeği ile veli memnuniyet anket puanları arasında pozitif yönlü düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < .05$). VMÖ ile Veli Memnuniyet Anketi puanları arasındaki ilişkinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuçları VMÖ'nün ölçüt geçerliğinin sağlandığı varsayılabilir.

Veli Memnuniyet Ölçeği'nin Güvenirliği

VMÖ'nün güvenilirlik çalışmaları kapsamında öncelikle ölçek, madde analizine alınmış ve ölçeğin madde özellikleri belirlenmiştir. Maddelerin toplam puanlar ile korelasyonları hesaplanmıştır. VMÖ'nün alt boyutlarının güvenilirlik çalışması kapsamında ölçeği oluşturan maddelerin iç tutarlığı Cronbach-Alpha Katsayısı yöntemi ile kestirilmiştir

Tablo 12'de VMÖ'nün; madde-toplam puan korelasyon değerleri, alt ve üst grup farkı için t değerleri ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı verilmiştir.

Tablo 12: Veli Memnuniyet Ölçeği'nin Ölçek Maddelerine Ait Bazı Güvenirlik Analizi Değerleri

	Madde No	Madde-toplam korelasyon	puan	Üst ve alt grup farkı için t değeri	Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı
Öğretimsel Memnuniyet	M4	.701		27,053**	.962
	M6	.697		24,065**	
	M7	.766		30,962**	
	M8	.756		26,750**	
	M9	.713		25,050**	
	M11	.786		33,697**	
	M12	.734		33,207**	
	M13	.789		32,267**	
	M14	.775		34,471**	
	M15	.799		35,532**	
	M16	.742		39,120**	
	M18	.760		33,392**	
	M19	.780		30,940**	
	M20	.720		35,459**	
M21	.792		29,481**		
M22	.777		32,233**		
M23	.772		31,049**		
M24	.745		33,401**		
Etkileşimsel Memnuniyet	M1	.591		23,230**	.819
	M2	.653		22,997**	
	M3	.587		19,078**	
	M5	.540		19,228**	
	M10	.663		33,754**	
	M17	.580		24,967**	
M25	.680		29,239**		
Veli Memnuniyeti Ölçeği					.965

** : p<.01

VMÖ'nün üst ve alt grup madde puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre, VMÖ'nün maddelerinin öğretmenlerinden memnuniyetleri yüksek düzeyde olan velilerle, olmayan velileri birbirinden ayırt ettiği söylenebilir.

VMÖ'nün maddelerinin madde-toplam puan korelasyon değerleri .540 ile .799 arasındadır. VMÖ'nün güvenilirliğini belirlemek için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Yapılan güvenilirlik analizleri sonuçlarına VMÖ'nün faktörleri açısından bakıldığında “Öğretimsel Memnuniyet” alt boyutu için .962; “Etkileşimsel Memnuniyet” için .781 değerleri bulunmuştur. VMÖ'nün iç tutarlılık katsayısı .965'dir.

Test tekrar test sonuçları: VMÖ'nün kararlılığı test-tekrar test yöntemi ile sınanmıştır. VMÖ, 67 ilkokul velisine uygulanmış aynı veli grubuna üç hafta sonra tekrar uygulanmıştır. VMÖ ile elde edilen bu iki uygulama puanları arasındaki ilişki, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Tekniği test edilmiştir. Gerçekleştirilen bu test sonucunda elde edilen korelasyon katsayısı .967 bulunmuştur (p<.01). Bu korelasyon katsayısı ilişkinin çok iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre VMÖ, kararlı bir şekilde güvenilir ölçümler yapmaktadır.

Veli Memnuniyet Ölçeği'ne Yönelik Karar

VMÖ'ye yönelik AFA'nın ortaya çıkardığı model DFA ile test edilmiş ve uyum değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür. İkinci düzeyde yapılan DFA analizinde alt boyutlarının Veli Memnuniyetini temsil ettiği bulunmuştur. VMÖ'nün güvenilirliğine ilişkin sonuçlarında da iç tutarlılık katsayıları çok iyi ve mükemmel düzeydedir. VMÖ'nün bütün değerlere göre güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu varsayılabilir.

VMÖ, boyutlarıyla ve boyutlarına ait alt boyutlarıyla ayrı ayrı puanlanabilmektedir. VMÖ'nün Öğretimsel Memnuniyet alt boyutundan 5 ile 90 aralığında, Etkileşimsel Memnuniyet alt boyutunda 5 ile 25 aralığında puan alınmaktadır. VMÖ'nün tamamından 5 ile 125 aralığında puan alınmaktadır. Her bir alt boyutlardan

alınan ve ölçekten alınan yüksek puan, öğretmenle ilgili velilerin memnuniyetlerinin yüksek düzeyde olduğunu; düşük puan ise veli memnuniyetlerinin düşük düzeyde olduğunu göstermektedir.

TARTIŞMA

Öğretmen performans değerlendirilmesinde öğrencilerin görüşlerinin de veri kaynağı olarak kullanılabilir. Fakat öğrenciler yetişkin olmaması, ders programına hâkim olmamaları, öğretmenlere karşı duygusal bir bağ oluşturmaları ihtimali onların yanlış değerlendirme yapmalarına sebep olabilir (Peterson vd., 1995). Eğer okulda demokratik ortam varsa öğrenciler özgür ve objektif değerlendirmeler yapabilirler (Zingil, 2012). İlkokul düzeyinde öğrencilerin ders programlarına ve içeriğine çok fazla hâkim olamayacağı düşünülebilir. Bu doğrultuda Coburn (1984) öğretmenlerin öğrencilerini motive etmelerine yönelik davranışlarıyla ilgili öğrencilerden bilgi alınabileceğini ifade etmiştir. İlkokul düzeyinde öğrencilerin öğretmenleriyle olan etkileşimine yönelik bilgiler alınarak bu bilgilerin, öğretmenlerin performansları hakkında veri kaynağı oluşturabileceği varsayılabilir. Bazı çalışmalarda öğrenci değerlendirmelerinin tutarsızlıklar içerdiği tespit edilmiştir (Hanif ve Pervaz, 2004) Öğrencilerin değerlendirmesine ilişkin veriler nitelikli ölçme araçlarıyla toplanabilir. Öğrencilerin öğretmenden memnuniyetlerini ölçmek amacı ile Öğrenci Memnuniyet Ölçeği geliştirilmiştir. Öğrenci Memnuniyet Ölçeği'nin geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen AFA sonuçları ölçeğin iki boyutlu bir yapı olduğunu ortaya koymuştur. AFA'nın ortaya çıkardığı model DFA ile sınanmış ve uyum değerleri yeterli ve kabul edilebilir düzeyde çıkmıştır. Memnuniyet Ölçeği'nin Etkileşim ve Bireysel Destek adlı iki boyutu vardır. ÖMÖ ile ilgili tüm değerlere bakılarak ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu söylenebilir. Kayıkçı ve Sayın, (2010) tarafından ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin memnuniyet düzeylerini ölçmek için 42 maddeden oluşan Öğrenci Memnuniyeti Ölçeği adında bir ölçme aracı geliştirmiştir. Sarı (2008) öğrencilerin okullardan memnuniyet düzeyini ölçmek için 32 maddelik "öğrenci memnuniyeti ölçeği" geliştirmiştir. Ölçek tek boyutludur. Ölçeğin iç tutarlılık değeri .96'dır. Alanyazında ilkökul öğrencilerinin, öğretmenlerinden memnuniyetlerini ölçen herhangi bir ölçeğe rastlanmamıştır.

Araştırma kapsamında velilerin de öğretmen performans değerlendirme sürecinde veri kaynağını olarak görüşlerinin alınabilmesine yönelik veli memnuniyet ölçeği geliştirilmeye çalışılmıştır. Veli; öğrencilerin sorumluluğunu üstlenmiş, onun okula devamından ve okuldaki davranışlarından ilk olarak muhatap alınacak kişidir (Yılmaz ve Öznacar, 2016). Veliler; öğretmeni, velisi bulunduğu öğrenciler vasıtasıyla dolaylı yoldan gözlemleyebilirler (Döngel, 2006). Veliler öğretmenlerin sunduğu eğitim hizmetinin aynı zamanda paydaşdır. Veliler, statüsü itibari ile veli memnuniyet anketi aracılığı ile öğretmenlerin performans değerlendirme sürecine dahil olabilir (Peterson 1984; Peterson 1987). Bunun aksine bazı çalışmalarda; öğretmenler, veli değerlendirmesinin öğretmen performans değerlendirilmesi sürecinde değerlendirici olarak bulunmasını uygun görmemektedirler (Altay ve Kış, 2021; Gündüz ve Tangut, 2005; Karabatak ve Şengür, 2020; Sağbaş ve Özkan, 2019). Diğer bir çalışmada, velilerin kendilerini değerlendirecekleri için öğretmenlerin çok tedirgin oldukları bulunmuştur (Karabatak ve Şengür, 2020). Başka bir çalışmada ise öğretmenin dışarıdan nasıl algılandığını öğrenmesi açısından velilerin öğretmen performans değerlendirilmesi sürecine dâhil olabilecekleri bulunmuştur (Altun ve Memişoğlu, 2008). Okul değerlendirme süreçlerinde velilerin görüşlerine başvurmak çok yaygın durumdur. İngiltere, Hollanda, İskoçya, Çek Cumhuriyeti ve Belçika gibi ülkelerde velilerden okulu değerlendirmeleri için anketler vasıtasıyla görüşler alınır (Faubert, 2009). Öğretmenlerin performansları değerlendirilirken çoklu veri kaynakları, birden fazla bakış açısıyla değerlendirme yapılmasına olanak sağlar. Tek kişinin değerlendirmesinden ortaya çıkan hatalar, en aza indirgenir (Dilbaz Sayın ve Arslan, 2017).

Araştırma kapsamında velilerin öğretmenden memnuniyeti ölçmek için Veli Memnuniyet Ölçeği geliştirmiştir. Veli Memnuniyet Ölçeği, yapı geçerliliği için gerçekleştirilen AFA'nın ortaya çıkardığı Öğretimsel Memnuniyet ve Etkileşimsel Memnuniyet boyutları DFA ile test edilmiş ve uyum değerleri kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Veli Memnuniyet Ölçeğinin, güvenilirliğine ilişkin sonuçların iç tutarlılık katsayıları çok iyi ve mükemmel düzeydedir. Dirik (2015) tarafından veli memnuniyetini ölçmek için 35 maddeden oluşan bir anket geliştirilmiştir. Veli memnuniyeti anketi yönetici, öğretmen, fiziki olanaklar, uygulanan eğitim programları ve sosyal etkinliklerin etkisini tespit etmeye yönelik ifadelerden oluşan iki bölümlük ankettir. Sarı (2008) velilerin, okullardan memnuniyet düzeyini ölçmek için 30 maddelik veli memnuniyeti ölçeği geliştirmiştir. Bu veri toplama aracının geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmamıştır. Özbaş (2014) İlköğretim Kurumları Aile Memnuniyet Ölçeği'ni geliştirmiştir. Ölçek 32 maddeden oluşmaktadır. Ölçek üç boyutludur. Bu boyutlar: yönetime katılım, akademik gelişim, sosyal ve kişisel gelişimdir. Ölçeğin geçerli ve güvenilirlik çalışması yapılarak geçerli ve güvenilir olduğu kestirilmiştir. Polat (2022) gerçekleştirdiği bir çalışmada 51 maddeden ve 10 bölümden oluşan Veli Memnuniyeti Anketi geliştirmiştir. Gerçekleştirilen güvenilirlik testinde veli memnuniyet anketinin güvenilirliği .953 bulunmuştur. Alanyazında ilkökul düzeyinde

velilerin öğretmenlerden memnuniyetini ölçen ölçeğe rastlanmamıştır. Yukarıda söz konusu ölçekler, daha çok velilerin okuldan memnuniyetlerini ölçmektedir. Bazı veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları gerçekleştirilmemiştir. Tüm bu açılardan araştırma sürecinde geliştirilen Veli Memnuniyet Ölçeği'nin, alana katkı sağlayıcı nitelikte olduğu değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, E. (2003). Sınıf yönetimi. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi ile ilgili genel olgular* (ss. 1-42). Pegem Yayıncılık.
- Altay, P. ve Kış, A. (2021). Okul müdürleri ve öğretmenlerin öğretmen performans değerlendirme sistemine ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 1-18.
- Altun, S. A. ve Memişoğlu, S. P. (2008). Performans değerlendirilmesine ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(1), 7-24.
- Aslanargun, E. ve Göksoy, S. (2013). Öğretmen denetimini kim yapmalıdır? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (Özel Sayı)*, 98-121.
- Aydın, A. (2017). *Sınıf yönetimi [Classroom management]*. Pegem A yayıncılık.
- Balıkçı, A., Yılmaz, E. ve Yıldırım, R. (2019). Öğretmen performansının değerlendirilmesi: Okul müdürü ve öğretmenlerin bakış açısına dayalı bir durum çalışması. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama*, 10(19), 153-176.
- Bragg, L. A., Walsh, C. ve Heyeres, M. (2021). Successful design and delivery of online professional development for teachers: A systematic review of the literature. *Computers ve Education*, 166, 104158. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104158>
- Başar, H. (2004). *Sınıf yönetimi*. Pegem Yayıncılık.
- Bear, G. G. (2015). *Preventive and classroom-based strategies*. In E. T. Emmer ve E. J. Sabornie (Eds.), *Handbook of classroom management* (2nd ed., pp. 15–39). New York: Routledge.
- Bilgin, M. (1990). Ankara merkez ilçelerindeki orta okullarda okul ile ailenin işbirliği ve sorunları. [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]
- Brophy, J. (2006). Observational Research on Generic Aspects of Classroom Teaching. In P. A. Alexander & P. H. Winne (Eds.), *Handbook of educational psychology* (pp. 755–780). Lawrence Erlbaum Associates Publishers
- Bryman, A., & Cramer, D. (2011). *Quantitative data analysis with IBM SPSS 17, 18 and 19*. Routledge.
- Büyüköztürk, Ş. (2015). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni. SPSS uygulamaları ve yorum (Gözden geçirilmiş yirmi birinci baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Celep, C. (2002). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Anı Yayınları.
- Charbonneau, É., & Van Ryzin, G. G. (2015). Benchmarks and citizen judgments of local government performance: Findings from a survey experiment. *Public Management Review*, 17(2), 288-304.
- Coburn, L. (1984), Student evaluation of teacher performance, ERIC Document Reproduction Service No. ED289887, National Institute of Education, Washington, DC.
- Çalık, T. (2003). *Sınıf yönetimi ve özellikleri*. L. Küçükahmet, (Ed.). Sınıf yönetimi. (5. baskı). 289-310. Nobel Yayınları.
- Çalık, T. (2003). *Performans yönetimi*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Çağlayan, A. (2005). *İlköğretimlerde eğitimde yönetim yönetimde kalite*. Bilge Yayıncılık.
- Databank, C. T. (2012). Parental expectations for their children's academic attainment. Online at: <http://www.childtrends.org>.
- Davis, W. E. (1991). Promoting effective communication between schools and parents of disadvantaged students. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED334536.pdf>
- DeRoche, E., & Williams, M. (1998). *Educating hearts and minds: A comprehensive character Huffman, education program*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press

- Dilbaz Sayın, S. ve Arslan, H. (2017). Öğretmen ve okul yöneticilerinin öğretmen performans değerlendirme sürecindeki çoklu veri kaynakları ile ilgili görüşleri ve öz değerlendirmeleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(2), 1222-1241.
- Döngel, A. (2006). İlköğretimde denetim ve performans değerlendirme çalışmalarının ilişkin ilköğretim müfettişlerinin görüşleri. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Dee, T. S., James, J. ve Jim Wyckoff, H. (2021). Is Effective Teacher Evaluation Sustainable? Evidence from District of Columbia Public Schools, *Education Finance and Policy*, 16(2), 313-346. https://doi.org/10.1162/edfp_a_00303
- Elliott, K. M., & Shin, D. (2002). Student satisfaction: An alternative approach to assessing this important concept. *Journal of Higher Education policy and management*, 24(2), 197-209.
- Erden, M. (2005). *Sınıf yönetimi* (1. Baskı). Epsilon Yayıncılık.
- Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 399-431.
- Faubert, V. (2009). School evaluation: current practices in OECD countries and a literature review. *OECD Education Working Papers*, 42, OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/218816547156>
- FRASER, B. J. (1994) Research on classroom and school climate, in: D. GABEL (Ed.) *Handbook of Research on Science Teaching and Learning*, pp. 493–541.
- Friedman, B. A., Bobrowski, P. E. ve Geraci, J. (2006). Parents school satisfaction: Ethnic similarities and differences. *Journal of Educational Administration*, 44(5), 471-486. <https://doi.org/10.1108/09578230610683769>
- Hanif, R. ve Pervez, S. (2004). Development and validation of teachers' Job performance scale. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 19(3), 89-103
- Howell, E. (2004). Access to children's mental health services under Medicaid and SCHIP (pp. 1-8). Washington, DC: Urban Institute.
- Gibbons, S. ve Silva, O. (2011). School quality, child wellbeing and parents satisfaction. *Economics of Education Review*, 30(2), 312-331.
- Gold, B., Pfirrmann, C. ve Holodynski, M. (2021). Promoting a professional vision of classroom management through different analytic perspectives in video-based learning environments. *Journal of Teacher Education*, 72(4), 431-447. <https://doi.org/10.1177/0022487120963681>
- Goldring, E., & Rowley, K. J. (2006). Parent preferences and parent choices. In annual meeting of the American Educational Research Association San Francisco, CA, April (Vol. 8).
- Gümüşeli, A. İ. (2004). Ailenin katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, 2(6), 14-17.
- Gündüz, H. ve Tangut, E. (2014). Performans değerlendirme ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(9). <https://dergipark.org.tr/pub/sakaefd/issue/11228/134050>
- Granvik Saminathen, M., Plenty, S. ve Modin, B. (2021). The role of academic achievement in the relationship between school ethos and adolescent distress and aggression: A study of ninth grade students in the segregated school landscape of Stockholm. *Journal of Youth and Adolescence*, 50(6), 1205–1218. <https://doi.org/10.1007/s10964-020-01199-w>
- Jordan, K. (2009). Performans değerlendirme. Harvard business school press pocket mentor. Çev: İnan, M., Optimist Yayınları
- Kaplan, R. S. ve Norton, D. P. (2001). Transforming the balanced scorecard from performance measurement to strategic management: Part I. *Accounting Horizons*, 15(1), 87–104. <https://doi.org/10.2308/acch.2001.15.1.87>
- Kaplan, R. S. (2010). Performansı ölçmek harvard business school press pocket mentor. Çev. İnan, M., Optimist Yayınları.
- Karabatak, S. ve Şengür, D. (2020). Öğretmen performans değerlendirmesine ilişkin görüşlerin incelenmesi. *SDU International Journal of Educational Studies*, 7(1), 99-113.

- Kayıkçı, K. ve Sayın, Ö. (2010). Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin okuldan memnuniyet düzeyleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(187), 207-224.
- Kunanusorn, A., & Puttawong, D. (2015). The mediating effect of satisfaction on student loyalty to higher education institution. *European Scientific Journal*.
- Kurth, J. A., Love, H., & Pirtle, J. (2020). Parent perspectives of their involvement in IEP development for children with autism. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 35(1), 36-46.
- Lohmann, M. J., Randolph, K. M. ve Oh, J. H. (2021). Classroom management strategies for hyflex instruction: Setting students up for success in the hybrid environment. *Early Childhood Education Journal*, 49(5), 807- 814. <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01201-5>
- Luecke, R. (2015). *Performans Yönetimi*. (A. Özer, Çev.) Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Maile, S. (2004). School choice in South Africa. *Education and urban society*, 37(1), 94-116.
- Meydan, H. C. ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi amos uygulamaları*. Detay Yayıncılık.
- Nazia, A. ve Muhd, K. (2018). Exploring teacher performance: A review of concepts and approaches. faculty of educational studies, Universiti Putra Malaysia https://www.researchgate.net/publication/329880401_Exploring_Teacher_Performance_A_Review_of_Concepts_and_Approaches.
- Nolan, J., Jr. ve Hoover, L. A. (2005). *Teacher supervision and evaluation: Theory into practice*. Wiley.
- Nussbaum, J. F. (1992). Effective teacher behaviors. *Communication Education*, 41(2), 167-180.
- OLIVER, R. L. & DESARBO, W. S. (1989) Processing of the satisfaction response in consumption: a suggested framework and research proposition, *Journal of Consumer Satisfaction, Dissatisfaction and Complaining Behavior*, 2, pp. 1–16.
- ÖZBAŞ, M. (2014). İlköğretim okulu yöneticilerinin aile memnuniyetini karşılama düzeyine ilişkin veli görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 243-258.
- Özyürek, M. (2013). *Olumlu sınıf yönetimi* (4.Baskı). Kök Yayınları.
- Peterson, K. D. (1984). Methodological problems in teacher evaluation. *Journal of Research and Development in Education*, 17(4), 62–70.
- Peterson, K. D. (1987). Teacher evaluation with multiple and variable lines of evidence. *American Educational Research Journal*, 24, 311–317.
- Peterson, K. D., Benson, N., Driscoll, A., Narode, R., Sherman, D., & Tama, C. (1995). Preservice teacher education using flexible, thematic cohorts. *Teacher Education Quarterly*, 29-42.
- Peterson, K. D., Wahlquist, C., Brown, J. E. ve Mukhopadhyay, S. (2003). Parent surveys for teacher evaluation. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 17(4), 317-330.
- Peterson, K. (2004). Research on school teacher evaluation. *Nassp Bulletin*, 88(639), 60-79.
- Polat, A. (2022). Özel program ve proje uygulayan ortaokullarda öğrenim gören öğrenci velileri memnuniyet durumları ve etkileyen etmenler (Yüksek Lisans Tezi, TC Maltepe Üniversitesi).
- Sağbaş, N. Ö. ve Özkan, C. (2019). 360 derece performans değerlendirme sistemine ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 2(1), 1-18.
- Sancar, R., Atal, D. ve Deryakulu, D. (2021). A new framework for teachers' professional development. *Teaching and Teacher Education*, 101, 103305. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103305>
- Sarı, M. C. (2008). Öğrenci ve velilerin okul memnuniyeti (Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Schumacker, R. E. ve Lomax, R. G. (2004). A beginner's guide to structural equation modeling. 2nd Edition, Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah.
- Sezgin, F., Tınmaz, A. ve Tetik, S. (2017). Performans kriterlerine göre öğretmenlerin değerlendirilmesine ilişkin okul müdürü ve öğretmen görüşleri. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1647-1668. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i2.4557>

- Shao, M., He, W., Zhao, L. ve Su, Y. S. (2022). The influence of parental involvement on parent satisfaction: The moderating effect of parental educational level and the number of children. *Frontiers in Psychology*, 12, 752-802.
- Skallerud, K. (2011). School reputation and its relation to parents' satisfaction and loyalty. *International Journal of Educational Management*, 25(7), 671-686. <https://doi.org/10.1108/09513541111172081>
- Sims, S. ve Fletcher-Wood, H. (2021). Identifying the characteristics of effective teacher professional development: A critical review. *School Effectiveness and School Improvement*, 32(1), 47-63. <https://doi.org/10.1080/09243453.2020.1772841>
- Şeker, H., & Gençdoğan, B. (2014). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme*. Ankara: Nobel
- Tan, H. (2007). Toplam kalite yönetimi çerçevesinde öğrenci memnuniyeti (Süleyman Nazif Lisesi ve Okyanus Koleji Örneği. [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi]
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (2. bs). Ankara: Nobel Yayınları.
- Tehseen, S., & Hadi, N. U. (2015). Factors influencing teachers' performance and retention. *Mediterranean journal of social sciences*, 6(1), 233.
- Tikkanen, J. (2019). Parental school satisfaction in the context of segregation of basic education in urban Finland. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 5(3), 165-179.
- Tonks, D., Kimmons, R. ve Mason, S. L. (2021). Motivations among special education students and their parents for switching to an online school: Survey responses and emergent themes. *Online Learning*, 25(2), 171-189. <https://doi.org/10.24059/olj.v25i2.2141>
- Ülker, Ş. G. (2013). Eğitim hayatında öğretmen performansı ve öğrenci memnuniyeti üzerine deneysel bir çalışma (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Vincent, C. (1996). Parent empowerment? Collective action and inaction in education. *Oxford Review of Education*, 22(4),
- Yeten, G. (2012). İlköğretim 1. Kademe Veli Memnuniyetinin sağlanmasında yöneticinin etkisi. [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi]
- Yılmaz, E. ve Öznacar, B. (2016). *Veli, ebeveyn- anne baba ve okul*. E. Yılmaz, A. Ünal, M. Çalışkan ve S. A. Sulak (Ed.), Eğitim bilimlerinden yansımalar, (ss.59-70). Çizgi Kitabevi.
- Wright, R. (2006). Student evaluations of faculty: Concerns raised in the literature, and possible solutions. *College Student Journal*, 40(2), 417-422.
- Zingil, G. (2012). İlköğretim kurumları standartlarına dayalı öz değerlendirme faaliyetinin tasarımına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi] Osman Gazi Üniversitesi.